

גליון הודשי בעניני שמירת הלשון ומידות בין אדם לחבירו מדרבים ששלים

עלון מס' 206 | אב תשפ"ב

♦ זיהרות באבק לשון הרע ♦

יו"ל לעידוד משתתפי 'סמא דחיי' בהיכלי הישיבות והכוללים

שאלה אקטואלית מהנלמד בחודש זה בלימוד היומי בספר חפץ חיים

שאלת שלום

תשובות ניתן לענות ב:

טלמסר: 02-5379111 | פקס: 02-6506107 | דוא"ל: m025379111@gmail.com

שוחחתי עם ידידי ר' אברהם ישעי' אחרי התפילה בהנ"ך. תוך כדי הוא סיפר, שאת בנו חזקי נ"י - המסיים זה עתה את לימודיו בתלמוד תורה - הוא מתענד להכניס לישיבת 'שמחת תורה'. מדובר במקום קטן, המצמיד איש צוות לכל קבוצת בחורים כדי לתת יחס אישי וקידום מרבי. הוא פירט לי גם את שם המשגיח המיוחד לשיעור א', שחזקי יהיה תחת אחריותו. כששמעתי את שמו של המשגיח, נזכרתי מייד בסיפור כאוב של בחור שנשר ל"ע מאותה ישיבה בגלל יחס לקוי וחוסר טיפול מצד אותו משגיח. הרגשתי חובה להזהיר את ידידי, ואף שהדברים הם לכאורה לשון הרע על המשגיח, אני סבור שזה לתועלת. אני רוצה לנקוב גם בשמו של הבחור שסטה כדי לחזק את הרושם של דבריי על ר' אברהם ישעי'.

האם מותר לי לדבר על המשגיח ולהזכיר את שם הבחור? והאם אכן הכול נחשב לתועלת?

תשובות נכונות עם מקורות שייגעו למערכת עד ר"ח אלול יכנסו להגרלה על ש"ס בלכתך בדרך

נופשים בשלום

רוצים חיים טובים ורגועים?
אל תוותרו על יום בלי 'סם החיים'

הצטרפו לכניית '2 האבת ביום':

- בעמדות נדדים 0279
- בטלמסר 02-5379111
- אצל הנציג:

הגרלות מלגות ופרסים מידי חודש

דבר השלום

הזמן: 2:15 בצהריים, יום קיצי שגרתי לחלוטין.

המיקום: השולחן החמישי בטור הקיצוני משמאל, חדר האוכל בישיבת 'עטרת התורה'. הבחורים החשובים סיימו זה עתה את סדר לימודם הארוך, וכעת הגיע תור ה"חציו לכם" בארוחה דשנה ומנוחה קצרה לאגירת כוחות להמשך השטייגען.

השיחה קולחת, והנושאים המגוונים העולים על השולחן סוחפים את כל המסובים, ולעיתים מצטרפים אף אלו מהשולחנות הסמוכים, שקולות הוויכוח והדיווחים מגיעים עד לאוזניהם.

לפתע, כשהשחרר שקט ררגע 'בין פרשה לפרשה', הגיח מהיכנסהו שלמה, הבחור ה'ידען' והברור, זה שמעודכן תמיד בכל ה'נייעס' ובכל דבר יש לו פיסת מידע עטופה בפרשנות משלו, "לעניות דעיייתי" כמובן. "תגיד מנחם, מה קורה לכם? למה החלטתם להיפרד - אתה ואריה? אם אני מזהה טוב, זה אתה שביקשת להפסיק את החברותא, נכון? מה, לאחרונה הוא כבר לא איי איי איי?"

מנחם זע על מקומו באי נוחות, הסמיק מעט אך ענה בקול בטוח: "בבקשה אל תסחף אותי לנושא, בוא לא ניכשל בלשון הרע. יש לי הרבה מה לומר עליו אבל קיבלתי על עצמי לשתוק ולא לספר".

כאן נגמר הסיפור. שלמה הסקרן קיבל בהבנה את הדברים והבין שכעת יהיה עליו להסתפק בפרשנות יצירתית ללא סיוע כלשהו מאחד הצדדים, ואילו מנחם עצמו הרגיש די טוב עם עצמו, ברוך ה' עמד בניסיון ולא נכשל בלשון הרע החמור כל כך... ואולם הפתעתו של מנחם לא ידעה גבולות כאשר לאחר הארוחה ניגש אליו אחד הבחורים מהשולחן שליידם וגרר אותו הצידה, כשהוא מטיף בו מוסר בעדינות: "אתה יודע שנכשלת היום בעון לשון הרע בארוחת הצהריים? האם אתה לומד את ההלכות היומיות בחפץ חיים?" שאל.

"לא", ענה מנחם בבהלה, "מה לא?" "שתיהן לא! איני יודע על איזה עוון אתה מדבר, ואיני לומד את ההלכות... אני ממילא נזהר מאוד שלא לדבר לשון הרע ואיני צריך תזכורת יומית. האמת היא שגם אין לי זמן לזה", ענה מנחם.

"אז זהו", מסביר לו חברו בלחש, "חבל שאינך לומד, כי אם היית לומד את ההלכות, היית רואה שבסבוע שעבר שהמשפט שאמרת 'איני רוצה לדבר עליו לשון הרע' הרי הוא ממש אבק לשון הרע!"

וכבר אמרו חז"ל "וכולם באבק לשון הרע", גם מי שנוהר, אלא שאינו בקי בנבכי ההלכות - ייכשל בוודאות.

אברך/בחור יקר! סיפור זה או ממש דומה לו קורה גם לנו מדי יום ביומו! גם מי שנוהר מדיבורי לשון הרע, אם הוא לא חוזר על ההלכות שוב ושוב והן אינן פרושות לנגד עיניו כל הזמן כשמלה, אין לו מנוס ממשכשולות! חובה עלינו להתבונן מעט במהות 'אבק לשון הרע' ובחומר הדבר ולהתחיל ללמוד כל יום את ההלכות!

הקלקול שהביא לתיקון

כדי שלא ייבהלו ממראה עיניהם. אך מה שקרה בפועל הוא, שאני נבהלתי כהוגן בראותי את ליאון... אם הוא לא היה מציג את עצמו בפניי, לא יכולתי לשער שזה אכן הוא! בחור מגודל זקן, לבוש בחן ובטוב טעם, כשטלית קטן מכסה את חולצתו. לא יכולתי להסתיר את התפעלותי, אך מטעם הנימוס הנחתי אותו להיכנס ולסדר את מיטלטליו וחכייתי לשעת הכושר שבה יידע אותי מה גרם לשינוי.

תוך כדי סעודת הלילה, כטוב ליבו ביין, החל לגולל בפניי את הקורות אותו מיום הגיעו ארצה. "כבר בשיחה בינינו בטיסה ההיא התחילו לנבט בליבי ניצני התחזקות", אמר, "אך סיפור אחד הביא אותי אל השינוי המיוחל:

"אחד מחבריי לטיל שכנע אותי כי היות שיש לנו הזדמנות לבקר בארץ ערש אבותינו, כדאי לנצל אותה לסייר קצת באתרי מורשת, וכך מצאנו את עצמנו מטיילים להנאתנו בכל מיני מקומות, בחלקם גם התוודענו לראשונה לעולם של חיי תורה ומצוות.

"במהלך טיול בירושלים באזור חרדי מובהק, חיפשנו מקום לפוש קמעה, וכיוון שראינו איזה מבנה שהיה נראה כמקום ציבורי, נכנסנו לתוכו. גילינו שאנו נמצאים בבית כנסת. המקום היה ריק מאדם, זולת אדם אחד שישב ועיין בספר. אני וחברי התיישבנו שם ובילינו בו כרצוננו. על אחד השולחנות הבחנו באיזה מכשיר שלא ידענו מהו, אך הדבר עניין אותנו מאוד. התחלנו לשחק בו לנסות לעמוד על מהותו. תוך כדי כך הגענו להבנה שגרמנו כמו דינו לקלוקלו. נבהלנו כהוגן, וחשבנו לנוס על נפשנו טרם ייודע הדבר לאיש. האמת היא, שזה שישב ולמד הביט במעשינו וראה הכול, אך חשבנו שכל עוד אין פרסום לדבר, אונחנו במצב טוב. ערכינו המוסריים עדיין לא היו רגישים דיים כדי להביא אותנו להחלטה שעלינו לשאת באחריות על מעשינו ולשלם את הנוק, לכן שמנו פעמינו במהירות אל שערי בית המדרש לכיוון היציאה.

"אך בהבוק של שנייה שמנו לב דרך החלון בשני אנשים העושים דרכם אל פתח בית המדרש. חשבנו שיציאתנו תעורר בהם חשד, ולכן חזרנו על עקבותינו וחיפשנו מקום מפלט. עד מהרה גילינו מדרגות המובילות אל חדר צדדי. טיפסנו במרצה, ושם מצאנו פתח שיוכל לשמש לנו למילוט. לצערנו הפתח היה נעול. החלטנו שהאופציה היחידה שבבילנו היא להישאר כאן עד יעבור זעם. למזלנו היה שם חלון הפונה אל תוך היכל בית המדרש, ומשם יכולנו לעקוב אחר ההתרחשויות ולחשב את המשך צעדינו.

"ראינו את אותם אנשים נכנסים וניגשים היישר אל השולחן שממנו לקחנו את המכשיר. הם ניסו להפעילו ומייד הבחינו שמשוהו אינו כשורה. כיוון שכנראה מדובר היה במכשיר סיוע רפואי המיועד לקבל נתונים בזמן אמת, הוא היה רגיש מאוד, ושימוש לא נכון היה מביא לשיבושים בתפקודו.

"הם היו נבוכים. היה נראה כי המכשיר מיועד לסיוע לאדם שהיה חולה בסיכון גבוה, כך הסקנו מהתגובה שלהם בהיותם אובדי עצות. הם ניגשו אל האברך שישב ולמד שם, לברר אם יש לו מושג מי התעסק במכשיר. רעדה אחזתנו. פחדנו מאוד שהוא יסגיר אותנו ויבולע לנו, אך הוא לא הסכים בשום אופן

המשך בעמוד 4

יידעתי את בני הבית בהתפתחויות, והכנתי אותם לבאות כדי שלא ייבהלו ממראה עיניהם. אך מה שקרה בפועל הוא, שאני נבהלתי כהוגן בראותי את ליאון... אם הוא לא היה מציג את עצמו בפניי, לא יכולתי לשער שזה אכן הוא!

ימים ושבעות נקפו וחלפו ולא שמעתי ממנו מאזומה. ליל שישי אחד, אני בתוך עבודת הקודש בארגון הבית לכבוד שבת, והנה מצלצל הנייד - ומספר לא מזוהה על הקו. ענית לשיחה:

"הלן?"

"כאן ליאון, מה נשמע?"

"מי?" שאלתי.

"ליאון!" הוא חזר ושנה - "זה מהטיסה מברזיל".

בבת אחת נזכרתי בו. "כן! כן! כמה התגעגעתי! מה נשמע איתך? איך אתה מרגיש?" "ברוך ה' מצוין ביותר!" ענה באושר. "שאלה לי אליך" - הוא המשיך, "האם אוכל להתארח אצלך בשבת?"

הרגשתי מבוכה, שתקתי מעט. במוחי חלף ביעף תסריט איך אני צועד ברחוב כשליצידי ליאון עם בלוריתו המגודלת ובגדיו המרופטים. אך מייד התעשתי, והחלטתי שאם הוא הוא מגלה בכך עניין, אין ברשותי למנוע זאת ממנו. תכף הפטרתי בהתרגשות: "בוודאי, מה השאלה, אורח כמותך יכבד אותנו מאוד! בוא פרוך ה' בשמחה! אמור נא לי: אילו מאכלים אהובים עליך ביותר, שאדע להכניס על הצד היותר טוב?" הוא ענה שלא צריך להכין כלום, עצם הדבר שאני פותח לפניו את שערי ביתי, הוא המתנה הכי גדולה.

יידעתי את בני הבית בהתפתחויות, והכנתי אותם לבאות

את ליאון פגשתי לראשונה בברזיל. כמי שמונה לשמש כאחראי כשרות במפעל ידוע בברזיל, אני מתפלל בבית חב"ד המקומי, שהבאים בשעריו מועטים ודלים היו, ומלבד תפילות היום במניין מצומצם שהיה מתאסף, המקום לא רחש פעילות כלל. כדי שאספיק להשתתף במניין זה אני צריך לחשב את צעדיי לבל תתאחר לי השעה, ואיתה המניין הקבוע.

יום אחד באמצע התפילה נכנס לתוך בית הכנסת אורח חדש, שמהתנהגותו ומלבושו היה נראה כי מגויי הארץ הוא. הוא לא פתח סידור לפניו כלל, אלא עמד כל שעת התפילה במבט תימהוני. הייתי מסוקרן מאוד לדעת ולהבין מה הביא אותו אל שערי בית הכנסת, וזמה התועלת שהוא שואף להפיק מביקור זה.

לצערי, הכוונה בתפילה הייתה ממני והלאה. מוחי ולבי היו עטוקים במתן השערות על זהות ומהות האורח, אך כל אחת מאלה לא התיישבו על ליבי. סקרנותי סחפה אותי לגשת אליו לדלות מפיו תשובות מספקות על שאלותיי. אך מלבד כמה לחושים ודיבורים בלתי ברורים לא השמיע הלה מפיו דבר, כך שהסקתי שהוא אינו מגלה נכונות לשתף אותי במחשבותיו ובהליכותיו.

שבועות מספר חלפו עברו. הלה לא הציג שוב את כפות רגליו בבית הכנסת, וזכרו כמעט נמוג מנגד עיניי.

הגיעה העת שהייתי אמור לטוס ולשוב ארצה. כרטיס הטיסה היה מוכן בחיקי, והמתנתי עם שאר האנשים לשמע הקריאה לעלות לטיסה. כשהתיישבתי על מקומי וסידרתי סביבי את צרורותיי, ראיתי פתאום דמות מוכרת מגיחה מולי... שפשפתי את עיניי בתימהון: הרי זהו אותו אלמוני שהשתתף אז בתפילה! ההשגחה הובילה שמקום מושבו יהיה בדיוק לידי.

הייתי נתון בהלם מוחלט; איך זה שמכל יושבי המטוס, שרובם ככולם מעמי הארצות המה, נבחר הוא לשבת לצדי?! החלטתי שאם כך סובבה ההשגחה, עליי לנצל את ההזדמנות כפי יכולתי. מייד עם המראת המטוס התחלתי לגלגל עימו שיחה. בהתחלה היה שיתוף הפעולה דל, אך בהמשך הוא החל לדבר יותר ויותר.

וכך גולל ליאון באוזני את מאורעות חייו, שעברו עליו שלא בשלום:

מנת היגון והסבל שנפלה בחלקו לא יכלנה הגיליון, ותצלינה אוזניים מלשמעו את קורותיו, אך כדי שלא לייאשו ולהביאו לדכדוך, הבעתי הזדהות מרבית במצבו. גם כשהרגשתי כי אינני מסוגל לשמוע כל כך הרבה צרות, הייתי חייב להראות כלפי חוץ כי חפץ אני לשמוע כמה שיותר, העיקר שהוא ירגיש יותר בנוח.

כך עברו על שנינו שעות הטיסה. מתוך דבריו הבנתי כי הוא נולד להורים יהודים, אך ידועותיו על יהדות שאפו לאפס. אביו נפטר בגיל צעיר מאוד, והוא לא זכה להכירו. המזכרת היחידה שנשארה לו ממנו, היא הצוואה שבכל שנה ביום הזיכרון שלו עליו להופיע בבית כנסת יהודי. בכך הבנתי למפרע את מטרת אותו ביקור חדיפעמי.

הוא סיפר לי שעתה הוא נוסע להשתלם באוניברסיטה ידועה, וכי הוא עתיד בקרוב לקבל תעודה ותואר בכיר מאוד, שבוודאי יפתח בפניו את שערי האושר. חיבתתי את דרכי מה לומר, אולי לנסות לכוון אותו אל דרך הישר, אך הרגשתי כי אין השעה כשרה לכך. על כל פנים, השתדלתי לשזור בתוך השיחה דברי אמונה והשגחה, אף שנראה היה שהם זרים לו.

ההכרזה בעניין הנחיתה הגיעה מוקדם מהצפוי. השיחה הנעימה שלתוכה נשאבנו גלזה מאיתנו את תחושת הזמן, ולא האמנו שכל כך מהר הגיעה עת פרדה. הוא מצידו הביע את רצונו לשמור על קשר איתי, ולכן רשמתי לו את מספר הנייד שלי, כך שבכל זמן נתון תהיה לי פינה חמה ואוזן קשבת. וככה נפרדנו.

בדרך השלום

ויוציאו דבת הארץ (במדבר י"ג, ל"ב)

יש לנו ללמוד קל וחומר מהמרגלים שדיברו רק על עצים ואבנים, נענשו עונש גדול כל כך. כל שבן שיש לנו להיזרר מלדבר על 'יהודי' דיבורים שאינם טובים.

הנאמן רבי יעקב סקילי זצ"ל, תורת המנהג

אבק לשון הרע מסתרך כתוצאה מסילוק הקדושה

דרך נוספת בביאור הטעם שכולן באבק לשון הרע, ושהדרך להינצל ממנו הוא על ידי התעלות כללית, מבוזרת בספרים הקדושים, כי הוא משום שכל חטא אחר ממועט הארת הקדושה שבעולם ובאדם החוטא, אלא שמכל מקום אין זה סילוק קדושה לגמרי, אלא מיעוט כוח הקדושה. לעומת זאת, חטא הלשון מסלק לגמרי את הארת הקדושה (ראה שער המצוות לאריז"ל, פרשת וילך). וטעם הדבר הוא, משום שהמהות האמיתית של האדם היא הנשמה (שערי קדושה פ"ג), וכאשר אדם מדבר לשון הרע, הוא מתאר את האדם המדובר ככולו רע, ומתעלם לחלוטין מכך שעיקר מהותו הוא טוב וקדוש, כי עיקר האדם הוא נשמתו הקדושה. לכן נגרם מחטא הלשון שתסלק את הארת הקדושה לגמרי מן האדם. ועל כן הדרך להינצל חטא הלשון, אפילו מאבק לשון הרע, היא בהתעלות ממדרגת האדם התחתון, לחיות ולחזות את החיים מצד האדם האמיתי שבו שהוא הנשמה הקדושה, ואז כבר לא יוכל לדבר סרה באיש יהודי הנושא נשמה קדושה.

דברים דומים כתובים ב'שם משמאל', וזו לשונו: (מצורע תרע"ט) "מה שאמרו ז"ל (סנהדרין קב ע"א) 'ברית כרותה לשפתים', היינו ללשון הרע שתקבל. הוא, כי בשאר עבירות הקדושה שבאדם מדחה את היצר הרע, ואם האדם מתגבר ומעורר את הקדושה שבו שלא ישמע ליצר הרע שוב היצר הרע בורח מחמת הארות הקדושה. אבל יצר הרע זה של לשון הרע אינו בורח ונכנס בהכרח, ואדרבה הקדושה מסתלקת מפניו, על כן מצד הטבע שבאדם הוא ראוי לקבל את לשון הרע. ומחמת זה אמרו ז"ל 'והכל באבק לשון הרע', וצריכין לזה זריזות וזריזות יתירה. וזהו שאמר רבי אחא (ערכין טו ע"ב) מאי תקנתו שלא יבוא לידי לשון הרע יעסוק בתורה שהיא למעלה מטבע האדם, זה אפשר להיות בעזרו שלא יבוא לידי לשון הרע".

כשיזהר מאבק לשון תצמח הגאולה

כאשר ניטהר כולנו מאבק לשון הרע נזכה לצמיחת הגאולה, כמו שכתוב בספר 'עטרת ישועה' (תולדות), וזו לשונו: "ואלה תולדות יצחק' (בראשית כה יט), כי הגאולה האחרונה מכונה בשם 'יצחק', כנודע אשר על ידו תהיה הגאולה שיאמר 'פלגא עלי ופלגא עלך' (שבת פט ע"ב)... הנה אמרו ז"ל שביט שני נחרב בשביל עון לשון הרע (וימא ט' ע"ב). הגם ששם איתא עון שנאת חנם, עיין באמרי נועם (דברים מאמר ב) שהכונה על עון לשון הרע. אם כן עיקר הגאולה האחרונה המכונה בשם 'יצחק' כנ"ל הוא לתקן עון לשון הרע. וזה אל"ה, נוטריקון 'אבק לשון הרע', וכאשר יתוקן 'אבק לשון הרע', יהיה 'תולדות יצחק' שתהיה צמיחת הגאולה. ותמצא כי יצחק נולד כאשר הקב"ה נזהר מאבק לשון הרע, כדאיתא בירושלמי" (פאה פ"א ה"א).

בכלל, ולכן הוא שקול נגד כל אלו שלשה חטאים. וכאשר הנפש מקולקלת ונפסדת, האדם הוא בעל גוף לבד, ואין השכינה שורה על הגוף כי אם על הנשמה שנתן השם יתעלה באדם שהיא מן העליונים, על כן אלו ארבעה דברים מיוחדים בסלוק שכינה.

"ולכן מה שתמצא ביום הכפורים קטורת מיוחדת, שנאמר (ויקרא טז יב) 'ומלא חפניו קטורת סמים דקה'. מפני שאמרו ז"ל בפרק המזבח מקדש (זבחים פח ע"ב): 'תנא דבי רבי ישמעאל, על מה הקטורת מכפר, על לשון הרע. יבא דבר שבחשאי, ויכפר על מעשה שבחשאי', עד כאן. ויש בזה גם כן סוד איך הקטורת מכפר על לשון הרע, שאמרו בפרק יש בערכין (ערכין טו ע"ב): 'רבי אבא בר תינא אמר, ספר לשון הרע אין לו תקנה, שכבר כרתו דוד ברוח הקודש, שנאמר (תהלים ב ד) 'כרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות', עד כאן. ומאחר שכבר נכרת ואין כאן תקנה, הקטורת שהוא הקישור בו יתעלה, שלכן נקרא 'קטורת' מלשון 'קישור' וכאשר ידוע מסוד הקטורת, לכך הקטורת בפרט מכפר על לשון הרע שנכרת מן השם יתעלה. ומפני שישאל דומים ביום הכפורים למלאכי השרת והשכינה ביניהם, שלכן נקרא יום הכפורים 'לקדוש ה' מכובד' (שבת ק"ג ע"ב), כי ישראל ביום זה קדושים ונקיים כמלאכי השרת אשר שכינה ביניהם, צריכים כפרה מן אבק לשון הרע ביותר אשר הוא מסלק השכינה...

"ולכן יש שני קטורת ביום הכפורים, האחד על לשון הרע ממוש, והשני על אבק לשון הרע. ולפיכך אמרו במסכת יומא (מה ע"א) ומלא חפניו קטרת סמים דקה דקה מן הדקה שבערב יום הכפורים מחזיר הקטורת למכתשת עד שהיא דקה מן הדקה. וזה, מפני כי הקטורת הנוספת ביום הכפורים הוא בשביל אבק לשון הרע, ולכן צריך אבק גמור שהוא על אבק לשון הרע. ומפני שאמרו 'והכל באבק לשון הרע', ורצה לומר שאי אפשר לאדם במה שהוא 'אדם' להיות נשמר מזה, ולכן בשאר ימות השנה אין ראוי שיהיה כפרה מיוחדת על זה. אבל ביום הכפורים שאדם הוא במדרגת 'המלאך' יש לסלק את חטאו עד שיהיה כמו מלאך. ולכן ביום זה ראוי שיהיה קטורת זה לפני ולפנים, שאין מקום ראוי לבא רק ביום הכפורים בלבד, ושם מכפר על החטא הזה עד שהוא טהור לגמרי כמו מלאך".

כיוון שהתבאר שהדרך להינצל ולהיטהר מאבק לשון הרע היא על ידי ההתעלות ממדרגת 'אדם' התחתונה, מתיישב כמין חומר מאמרו של רבי אבהו במדבר (ויקרא רבה, פכ"א ס"ב) על הפסוק (ויקרא טז יז) 'וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש', וזו לשונו: 'אמר ר' אבהו, וכהן גדול לא אדם היה? אלא כההוא דאמר רבי פנחס, בשעה שהיה רוח הקודש שרוי עליו, היו פניו בעורות כלפידים עליו, הדא הוא דכתיב (מלאכי ב ז) 'כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא'.

הינצלות מאבק לשון הרע היא רק על ידי התעלות מרדידות

גרסינן בגמרא: "אמר רב עמרם אמר רב, שלש עבירות אין אדם ניצול מהן בכל יום. הרהור עבירה, ועיון תפלה, ולשון הרע. לשון הרע סלקא דעתך, אלא אבק לשון הרע. אמר רב יהודה אמר רב, רוב בגזל, ומיעוט בעריות, והכל בלשון הרע. בלשון הרע סלקא דעתך, אלא אבק לשון הרע" (בבא בתרא קסד ע"א).

ותמה מהרש"א (שם), כי אם באמת אין אפשרות להינצל משלוש עבירות אלו בכל יום, מדוע הן בכלל 'עבירות'? ותיירץ מהרש"א, כי האדם נברא כממוצע בין העליונים והתחתונים, משום שהוא נברא מעפר האדמה שבתחתונים, ומאידך גיסא נפח הקדוש ברוך הוא באפיו נשמת חיים קדושה מן העליונים. ועל שם כך נקרא היצור האנושי בשם 'אדם': מצד התחתונים נקרא 'אדם' מאחר שנברא עפר מן האדמה, ועל כן אמרו בגמרא כי 'אדם' הוא ראשי תיבות 'אפר דם מרה'. ומצד העליונים נקרא 'אדם' על שם המקרא 'אדמה לעליון' (ישעיהו יד יד), והיינו מצד יכולתו להידמות לעליונים להיות דומה למלאך ה' צבאות. והיא נחלתם של בני ישראל לבדם, כי רק הם יכולים להיות מן העליונים, ולכן אמרו בגמרא כי הגויים אינם נקראים בשם 'אדם' - 'אתם קרוין אדם ואין אומות העולם קרוין אדם' (יבמות סא ע"א).

כאשר אמרו בגמרא כי משלוש עבירות אין אדם ניצול בכל יום, התכוונו לכך שאם הוא לא התעלה להיות דומה למלאך ה', אלא נשאר במדרגת 'אדם' שהוא ראשי תיבות 'אפר דם מרה', אכן אינו ניצול מהן בכל יום. אלא שהאדם הצטווה להתעלות מעל מדרגת 'אדם' פחותה זו, להתעלות ולהידמות במעשיו למלאך ה', ובכך בוודאי יוכל להינצל משלוש עבירות אלו. עד כאן דברי מהרש"א.

הקטורת ביום הכיפורים מכפרת על אבק לשון הרע

ועדיין יש לתת את הדעת על השאלה: מדוע התייחד חטא הלשון בכך שהוא מזוהה עם החלק התחתון שבאדם יותר מחטאים אחרים, עד שההינצלות המוחלטת ממנו לא תיתכן אלא על ידי התעלות רוחנית כללית?

הדבר מבוזר היטב בדברי מהר"ל (דרשת מהר"ל לשבת תשובה) שכתב דברים דומים להפליא לדברי מהרש"א, כאשר הוא מבאר עוד כי הוא הטעם לכך שהכפרה מאבק לשון הרע היא דווקא על ידי הקטורת הנקטרת בקודש הקדשים ודווקא ביום הקדוש בשנה, וזו לשונו: "ולא תמצא סילוק שכינה רק באלו החטאים בפרט, דהיינו: גילוי עריות, שפיכת דמים, עבודת אלילים, לשון הרע... ולשון הרע מטמא 'הלשון' שהוא צורת האדם

אנשי שלום

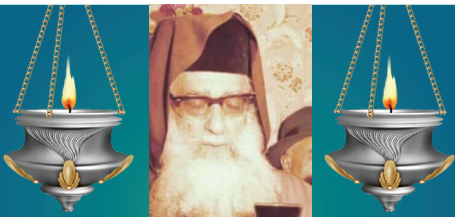
הצדיק
הבא בא
מאיר נודע בכוח ברכותיו ובהדרכותיו הנשגבות, ואכן רבים שיחרו לפתחו, לקבל ברכות פיו, עצות והדרכות בעבודת ה' ובחי המעשה.

בין הממתינים באותו יום היה אחד הרבנים מהעיר אשדוד שרצה לפתוח ישיבה לבחורים צעירים, ומקורביו יעצו לו שילך למעונו של הצדיק הבאבא מאיר להתברך ולקבל עצתו, לדעת את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו.

התור היה די ארוך והשתרך לו אט אט. כעבור זמן לא מועט הגיעו הרב ומקורביו לסיום התור, והנה הם עומדים על ידי של הצדיק ממוש...

"אנחנו רוצים בעזרת ד' לפתוח ישיבה מיוחדת לבחורים צדיקים בני עליה, ורצינו לשאול: מהי הדרך הישרה שהבחורים אכן יזכו להתעלות בה בתורה מתוך ראת שמים אמיתית?"

וזאת הייתה תשובתו של הצדיק הקדוש הבאבא מאיר: "אם ישמרו פיהם מדיבורים אסורים ועיניהם מראיות אסורות ייכנס בליבם פחד ויראת ה' יתברך".

האדמו"ר רבי מאיר בן האדמו"ר רבי ישראל (הבאבא סא"ל) אבוחצירא זצ"ל, ה'באבא מאיר'

נולד: תרע"ז. נלב"ע: י"ז ניסן, חוה"מ פסח תשמ"ג

נדגישו! אין לסמוך על הדברים הלכה, וכל שאלה לגופו של ענין יש לקבל תשובה ממו"ץ

מרבנים שלום

'סמא דחיי'
מבית 'משמרת השלום'
תוכנית לחיזוק ועידוד לימוד היומי
בספרי חפץ חיים ושמה"ל,
וידיעת הלכות לשה"ר

התוכניות וההגדרות מיועדות לכלל הציבור בדגש מיוחד דרך נציגים בהיכלי הישיבות והכוללים

להצטרפות לתוכנית,

הרשמה כנציג, הפצת עלונים:

02-5379111

לתרומות: 1800-800-779

הצעה טובה לקניית סחורה ממש בזול וחשבה שבמקרה כזה אולי אפשר כן להפריע, אך טרם התחילה לדבר, ביקש ר' אשר שלא יפריעו לו כלל וכלל. כשנגמרה שעת לימודו הסביר במתק: "גם בעסק מבינים שכשנמצאים באמצע עסקה גדולה לא מתפנים כלל לעסקים קטנים, והתורה שלי היא העסקה הכי גדולה וטובה".

בענין שמירת הלשון מספרים עליו כך: פעם ראה ר' אשר את אחד העובדים בחנות מזלזל בכמה דברים וחשב אולי לפטרו מהעבודה. הוא רצה להתיעץ עם זוגתו על העניין, אך לפני כן שלח מכתב לרבנו החפץ חיים זצ"ל ושאלתו אם אין זה בכלל לשון הרע לדבר עם זוגתו על מעשיו של העובד לתועלת החנות. החפץ חיים השיב לו שמעיקר הדין זה אכן לתועלת ומותר לו לדבר, ואין זה בכלל לשון הרע. אבל אם הוא רוצה לנהוג כ'חסיד', לפני משורת הדין, לא ידבר כלל. וכך היה, הוא לא דיבר מאומה, והאיש נשאר במקומו ובעבודתו.

בכבוד רב, שטערנבוך, בני ברק

שלום וברכה לתוכנית 'סמא דחיי' ולעורכי העלון הנפלא 'מרבנים שלום'.

ראשית כול אודה לכם על כל התוכנית לעידוד הלימוד היומי. מדהים לראות עשרות אברכים ובחורים לומדים מדי יום את ההלכות ומתחזקים בענייני בין אדם לחברו. יישר כוח ותזכו להמשיך בכל הפעולות הברוכות להרבות שלום בעולם.

ראיתי בגליונכם נושא לדיון בעניין 'אבק לשון הרע', ורציתי להביא לפניכם סיפור ששמעתי על זקני ר' אשר שטרנבוך זצ"ל, אביהם של הגאון הגדול רבי משה שליט"א ראב"ד העדה החרדית ולהבל"ח הגאון הגדול רבי אליהו זצ"ל ראב"ד אנטווערפן. ר' אשר התגורר באנגליה ולצורך מחייתו פתח חנות לממכר בדים וטקסטיל. את רוב יומו העביר בתורה ותפילה תוך כדי שזוגתו מתעסקת בצורכי החנות, ושאלות גדולות ומורכבות היא מפנה אליו.

את שעות לימודיו היה עושה בבית, בחדר לימוד מיוחד שהיה סגור ומסוגר, והיה אסור להפריע לו כלל בשום עניין בעת לימודו ואף לדברי החנות. פעם באמצע לימודו קיבלה זוגתו

עושה שלום

המשך מעמוד 2

לענות. הם ניסו לתחקר ולתשאל אותו מי היה פה, מי נכנס, מי יצא, אך הוא מילא את פיו מים ולא הסכים לנדב שום פרט.

"שמענו איך אחד אומר לחברו: 'הרי בית המדרש פנוי וריק מאדם, היחיד שיושב כאן זה הוא, והוא מציידו אינו מדבר! יש אפשרות אחת ויחידה - שרק ידו הייתה במעל! וכאן קרה משהו שלא יכולנו להעלות על דל מחשבותינו: הלה הוציא סכום כסף מכיסו ואמר: 'אם דעתכם נוטה שאני גרמתי לזק, קחו נא את מנחתי מידי, ויהא זה לכם לתיקון העניין'. הם לא מיהרו לקחת זאת מידו, כי בכל אופן הבינו שאין להם שום ראייה כי הוא עשה זאת, אך בשלב זה, בראותנו ששופטים אדם אחר במעללינו, הבנו שחצינו את הגבול, ועם כל האי נעימות הכרוכה במהלך, החלטנו לצאת. שמנו פעמינו אל היכל.

"ניגשנו ללא שהיות אל הבעלים, והתנצלנו מאוד על מעשינו. הבטחנו שנדא לשלוח לו בהקדם פיצוי כספי. הסיפור הסתיים כאן. אך הדבר הותיר עליי רושם בל יתואר: אם אדם מוכן לספוג עלבונות ולשלם ממזונו על דבר שלא עשה, והרי ברמז קל יכול היה להתחמק מהם, ועם כל זה הוא נזהר ועמד בדיבורו כדי להינצל מאיסור לשון הרע - לאילו כוחות נפש אדירים אדם מן השורה יכול להגיע! על אתר החלטתי על שינוי גורלי בחיי.

"הרהרתי בליבי: הרי האברך היקר שנצר את לשוני, אין לו שמץ של מושג מה הוא חולל בהתגברות קשה זו! אין לו השגה בזכויות הכבירות של הבאת נפש לחסות בצל כנפי השכינה! כמה עלינו להיזהר שלא להיכשל בלשוננו ח", אלא להרבות בדיבורים של שלום ושלווה, בזוה נזכה לחיים של טובה, חיים של ברכה".

שו"ת ורעיונות לדיון ניתן להכניס בטלמסר שלוחה 1 < 6

נא להכניס את התגובות באופן ברור, עם פרטים (שם פרטי, משפחה, עיר)

נושא הבא לדיון:

עצות וחיזוק להתמיד בלימוד היומי בספר חפץ חיים

תשובה והזוכה במדור שאילת שלום עלון מס' 204

משיב שלום

השאלה: הנוסח במכתב שקיבלתי מידידי חיים, העלה בפניי חיוך לא קטן שכמעט התפרץ לכדי צחוק. הוא ביקש שאעביר את המכתב לרב נתנאל שמתגורר בסמיכות אליי ואשר משמש כר"מ בסדר עיון ביישיבת 'תורת ה', שבה לומד בנו. הוא מסר לי את המכתב פתוח וגם תוך כדי שיבח מאוד בפניי את הרב נתנאל ואת כל צוות הישיבה. משכך הבנתי שאני יכול להציץ בו, והתחלתי לקרוא. היה כתוב שם בערך כך: "אני לכתוב לך, שאני מודא מאד ומאריך את ההשקאה שלך, שטמסור שיעורים בהסברים נפלע"...

עוד הרבה טעויות כתיב וניסוח היו שם.

התשובה: על פי מה דאיתא בחפץ חיים בהלכות לשון הרע, סוף כלל א': על ידידו של חיים מוטל להעתיק את המכתב בכתב דומה לכתב של חיים, אבל ללא השגיאות, וכמובן מבלי שייודע לרב נתנאל שהמכתב הוא לא המקורי, וכך יעשה שליחותו וימנע ביזיון מחברו.

הזוכה בהגרלה על 'ש"ס ובלכתך בדרך':
הבה"ח משה יהודה יאקאב ניי, ישיב"ק בעלז בית חלקיה